

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ АГРАРНИХ НАУК
ІНСТИТУТ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ ТА
АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою Радою ІСМАВ НААН
Протокол від 27.10.2016 р. № 9
(зі змінами, внесеними рішенням
вченої ради від 01.10.2025 р.,
протокол № 10)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІСМАВ НААН
Анатолій МОСКАЛЕНКО

ВВЕДЕНО В ДІЮ:

Наказом директора ІСМАВ НААН
№ 27-о/д від 01.10.2025 р.

ПОЛОЖЕННЯ

**ПРО ПІДГОТОВКУ ЗДОБУВАЧІВ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ НА
ІІІ ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ РІВНІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
В ІНСТИТУТІ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ МІКРОБІОЛОГІЇ
ТА АГРОПРОМИСЛОВОГО ВИРОБНИЦТВА**

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії (далі Положення) є нормативним документом, що визначає механізм підготовки здобувачів вищої освіти в Інституті сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН (далі Інститут) на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти з метою здобуття ступеня доктора філософії (далі – здобувачі).

1.2. Нормативна база Положення розроблена у відповідності до Конституції України; Законів України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145- VIII (зі змінами), «Про вищу освіту» від 01.07.2014 р. №1556-VII (зі змінами), «Про наукову і науковотехнічну діяльність» від 25.12.2015 р. № 922-VIII (зі змінами); Постанов Кабінету Міністрів України «Про затвердження Національної рамки кваліфікації» від 23.11.2011 р. № 1341 (зі змінами), «Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти» від 30.12.2015 р. № 1187 (зі змінами), «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261 (зі змінами), «Про затвердження Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність» від 12.08.2015 № 579 (зі змінами), «Про затвердження переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти» від 29.04.2015 р. № 266 (зі змінами); Стандарту вищої освіти третього (освітньо-наукового) рівня, ступінь доктора філософії, галузь знань 20 Аграрні науки та продовольство, спеціальність 201 Агрономія, затвердженим та введеним в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 29.12.2021 р. № 1458 (зі змінами); інших нормативно-правових документів в галузі освіти, що регламентують процес підготовки здобувачів ступеня доктора філософії на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти в Україні.

1.3. Інститут проваджує освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти відповідно до отриманої ліцензії. Третій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти відповідає восьмому рівню Національної рамки кваліфікацій. Освітньо-науковий рівень вищої освіти передбачає здобуття особою теоретичних знань, умінь, навичок та інших компетентностей, достатніх для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіння методологією наукової та педагогічної діяльності, а також проведення власного наукового дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Доктор філософії – це освітній і водночас перший науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь

доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою Вченою радою закладу вищої освіти або наукової установи в результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій Вченій раді.

1.4. Координацію діяльності структурних підрозділів Інституту, які ведуть підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснює відділ економіки, інтелектуальної власності, маркетингу іновачій та організації підготовки наукових кадрів або аспірантури, який підпорядковується заступнику директора з наукової роботи та заступнику директора з наукової та інноваційної діяльності.

1.5. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії здійснюється в аспірантурі за очною (денною або вечірньою) формою навчання. Можлива підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою (для осіб, які професійно провадять наукову, науковотехнічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи в Інституті).

1.6. Кількість аспірантів, підготовка яких здійснюється в аспірантурі Інституту визначається відповідно до ліцензійного обсягу, зазначеного в ліцензії Інституту, за якою він провадить освітню діяльність на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти.

1.7. Фінансування підготовки осіб в аспірантурі здійснюється:

- за рахунок коштів державного бюджету (за державним замовленням) (лише на денній формі здобуття освіти);
- за рахунок коштів юридичних чи фізичних осіб (на умовах контракту, зокрема за кошти грантів, які отримав Інститут на проведення наукових досліджень, за якими передбачається підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії) (вечірня форма здобуття освіти).

1.8. Для врегулювання відносин між аспірантом та Інститутом укладається договір.

1.9. Нормативний термін підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки.

1.10. Вступ до аспірантури здійснюється на конкурсній основі відповідно до Правил прийому, що затверджуються Вченою радою та оприлюднюються на офіційному сайті Інституту. Правилами прийому визначаються:

- порядок, перелік і строки подання документів для вступу до аспірантури Інституту;
- зміст, форма і строки вступних випробувань для конкурсного відбору вступників до аспірантури.

1.11. Підготовка в аспірантурі передбачає виконання особою відповідної освітньо-наукової програми за певною спеціальністю та проведення власного

наукового дослідження. Невід'ємною складовою освітньо-наукової програми аспірантури є підготовка та публікація наукових статей. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

1.12. Аспіранту одночасно з його зарахуванням відповідним наказом директора призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників Інституту з науковим ступенем. Науковий керівник виконує такі функції:

- визначає мету і завдання дисертаційного дослідження;
- спрямовує роботу аспіранта відповідно до обраної теми;
- сприяє в реалізації аспірантом освітньої та дослідницької компоненти індивідуального плану роботи, координує підготовку аспіранта для отримання необхідних компетентностей;
- забезпечує наукове консультування по суті дисертаційного дослідження, його форми і змісту, а також презентації результатів;
- контролює виконання аспірантом індивідуального плану роботи;
- оцінює виконану роботу і надає висновок про її відповідність встановленим вимогам.

Науковий керівник, який є доктором наук, може здійснювати одночасне наукове керівництво (консультування) не більше п'яти здобувачів наукового ступеня доктора філософії. Науковий керівник, який є доктором філософії (кандидатом наук), може здійснювати одночасне наукове керівництво не більше трьох здобувачів наукового ступеня доктора філософії.

2. ПІДГОТОВКА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

2.1. Підготовка здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії в аспірантурі здійснюється за освітньо-науковою програмою та навчальним планом, що затверджуються Вченою радою Інституту. Освітньо-наукова програма – система освітніх компонентів на третьому рівні вищої освіти в межах спеціальності, що визначає вимоги до рівня освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою, перелік навчальних дисциплін і логічну послідовність їх вивчення, кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми, а також очікувані результати навчання (компетентності), якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти ступеня доктора філософії.

2.2. Освітньо-наукова програма включає не менше чотирьох складових, що передбачають набуття аспірантом таких компетентностей відповідно до стандарту вищої освіти:

- здобуття глибинних знань із спеціальності (групи спеціальностей), за якою (якими) аспірант проводить дослідження, зокрема засвоєння основних концепцій, розуміння теоретичних і практичних проблем, історії розвитку та сучасного стану наукових знань за обраною спеціальністю, оволодіння термінологією з досліджуваного наукового напрямку в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- оволодіння загальнонауковими (філософськими) компетентностями, спрямованими на формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- набуття універсальних навичок дослідника, зокрема усної та письмової презентації результатів власного наукового дослідження українською мовою, застосування сучасних інформаційних технологій у науковій діяльності, організації та проведення навчальних занять, управління науковими проєктами та/або складення пропозицій щодо фінансування наукових досліджень, реєстрації прав інтелектуальної власності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти;

- здобуття мовних компетентностей, достатніх для представлення та обговорення результатів своєї наукової роботи іноземною мовою (англійською або іншою відповідно до специфіки спеціальності) в усній та письмовій формі, а також для повного розуміння іншомовних наукових текстів з відповідної спеціальності в обсязі кредитів ЄКТС відповідно до стандарту вищої освіти.

2.3. Освітньо-наукова програма розробляється проєктною групою, затверджується Вченою радою та вводиться в дію наказом директора. Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант зобов'язаний виконати всі вимоги освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, та захистити дисертацію.

2.4. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії містить інформацію про перелік та обсяг навчальних дисциплін, послідовність їх вивчення, форми проведення навчальних занять та їх обсяг, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю. Навчальний план підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії включає нормативну та вибіркову частини. Вибіркова частина формується з декількох рівнозначних за обсягом блоків дисциплін.

2.5. Графік освітнього процесу визначає календарні терміни теоретичного навчання та екзаменаційних сесій, проведення навчально - педагогічної практики та дисертаційних досліджень, атестації здобувачів, канікул. Навчальний рік включає два семестри. Програма освітньої підготовки розрахована на перші два роки навчання в аспірантурі, наукової – на весь термін навчання. На третьому році навчання в аспірантурі передбачена навчально-педагогічна практика. Графік освітнього процесу розробляється співробітниками аспірантури на весь період навчання здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії, затверджується Вченою радою Інституту та вводиться в дію наказом директора.

2.6. Індивідуальний план роботи аспіранта містить два розділи: індивідуальний навчальний план та індивідуальний план наукової роботи аспіранта. Індивідуальний план роботи аспіранта складається у двох примірниках і зберігається у здобувача та в аспірантурі. Індивідуальний навчальний план здобувача формується за відповідною освітньо-науковою програмою. Індивідуальний план роботи аспіранта погоджується здобувачем з його науковим керівником та затверджується вченою радою протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до інституту. Індивідуальний план роботи є обов'язковим до виконання здобувачем і використовується для оцінювання успішності запланованої наукової та навчальної роботи аспіранта. Порушення строків виконання індивідуального плану роботи здобувача без поважних причин, передбачених законодавством, може бути підставою для ухвалення вченою радою інституту рішення про відрахування аспіранта.

2.7. Індивідуальний навчальний план аспіранта, окрім нормативних (обов'язкових) навчальних дисциплін, повинен містити перелік дисциплін за вибором аспіранта в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС. Вивчення вибіркового дисциплін планується на другому курсі навчання. Аспіранти мають право вибирати навчальні дисципліни із варіантів, передбачених навчальним планом підготовки за спеціальністю, пов'язаних з тематикою дисертаційного дослідження, за погодженням із своїм науковим керівником. Здобувачі визначаються з переліком вибіркового дисциплін та вносять їх до індивідуального плану особисто під час проведення проміжної атестації на першому курсі навчання. Відділ аспірантури узагальнює інформацію про вибір здобувачами навчальних дисциплін, формує списки для вивчення вибіркового дисциплін та включає дисципліни до навчального навантаження на наступний навчальний рік. Засвоєння аспірантами навчальних дисциплін може відбуватися на базі Інституту, а також в рамках реалізації права на академічну мобільність – на базі інших закладів вищої освіти (наукових установ).

2.8. Наукова складова освітньо-наукової програми передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом наукового керівника та оформлення його результатів у вигляді дисертації. Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи, в якому визначаються зміст, строки виконання, обсяг наукових робіт (теоретичних та експериментальних), кількість публікацій та конференцій, у яких планується взяти участь, а також запланований строк захисту дисертації протягом строку підготовки в аспірантурі.

2.9. Підготовка в аспірантурі завершується захистом наукових досягнень аспіранта у разовій спеціалізованій вченій раді на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації. Здобувачі мають право на вибір спеціалізованої вченої ради. Дисертація на здобуття ступеня доктора філософії є самостійним розгорнутим дослідженням, що пропонує розв'язання актуального наукового завдання в певній галузі знань або на межі кількох галузей, результати якого становлять оригінальний внесок у суму знань відповідної галузі (галузей) та оприлюднені у відповідних публікаціях. Стан готовності дисертації аспіранта до захисту визначається науковим керівником (або консенсусним рішенням двох керівників). Обов'язковою умовою допуску до захисту є успішне виконання аспірантом його індивідуального навчального плану.

3. ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ ПОЗА АСПІРАНТУРОЮ

3.1 Особи, які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність за основним місцем роботи, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Інституті без переривання трудової діяльності або під час перебування у творчій відпустці. Такі особи прикріплюються строком до п'яти років до Інституту за відповідною спеціальністю, на яку Інститут має ліцензію на провадження освітньої діяльності на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти. Здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою передбачає повне та успішне виконання відповідної освітньо-наукової програми та навчального плану аспірантури згідно із затвердженими в установленому порядку індивідуальним планом роботи прикріпленої особи та публічний захист дисертації у спеціалізованій Вченій раді. Правила та процедури прикріплення до Інституту визначаються Вченою радою.

3.2 Навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти осіб, які прикріплені до Інституту для реалізації свого права на здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, а також їх наукове керівництво здійснюється за кошти Інституту. Особи, прикріплені до Інституту з метою

здобуття вищої освіти ступеня доктора філософії поза аспірантурою, мають всі права і обов'язки, визначені у пункті 4 цього Положення.

3.3 У разі звільнення з роботи особа втрачає право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії поза аспірантурою в Інституті та має право:

- продовжити свою підготовку для здобуття ступеня доктора філософії поза аспірантурою у закладі вищої освіти (науковій установі), до якого особа зарахована на посаду науково-педагогічного чи наукового працівника (за умови прийняття відповідного рішення таким закладом вищої освіти (науковою установою);
- вступити до аспірантури Інституту для здобуття відповідного ступеня заочною формою навчання із зарахування їй відповідних кредитів ЄКТС, здобутих поза аспірантурою.

4. ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНИХ, НАУКОВИХ ПРАЦІВНИКІВ ТА АСПІРАНТІВ

4.1 Наукові, науково-педагогічні працівники Інституту **мають право:**

- на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства і людства загалом;
- академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- захист професійної честі та гідності;
- участь в управлінні Інститутом, у тому числі обирати та бути обраним до вищого органу громадського самоврядування, Вченої ради Інституту;
- забезпечення відповідних умов праці, підвищення свого професійного рівня, встановлених законодавством, нормативними актами Інституту, умовами індивідуального трудового і колективного договору;
- безоплатне користуватися бібліотечними, інформаційними ресурсами, послугами навчальних, наукових підрозділів Інституту;
- захист права інтелектуальної власності;
- вільний вибір методів і засобів навчання у межах затверджених навчальних планів і робочих навчальних програм з дисциплін;
- участь в обговоренні питань навчальної, методичної, наукової і виробничої діяльності Інституту;
- підвищення кваліфікації та стажування не рідше від одного разу на п'ять років;
- здійснення науково-дослідної роботи;
- участь в об'єднаннях громадян;
- користування оплачуваною відпусткою;
- моральне і матеріальне заохочення за сумлінну та активну роботу;

- соціальне та пенсійне забезпечення в установленому законодавством порядку;
- інші права та свободи, передбачені чинним законодавством України та статутом Інституту.

4.2 Науково-педагогічні, наукові працівники Інституту **зобов'язані:**

- забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність;
- підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію;
- дотримуватися норм педагогічної етики, академічної доброчесності, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в аспірантурі Інституту, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;
- розвивати в осіб, які навчаються в Інституті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;
- дотримуватися статуту Інституту, законів України, інших нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України;
- забезпечувати рівні умови для демонстрації аспірантами знань під час контрольних заходів, не дозволяти користуватися забороненими джерелами інформації;
- суворо дотримуватися встановлених критеріїв визначення оцінок на екзаменах і під час інших контрольних заходів;
- готувати аспірантів до свідомого життя в дусі взаєморозуміння, миру, злагоди між усіма народами, етнічними, національними, релігійними групами;
- сприяти збереженню майна Інституту.

4.3 Здобувачі вищої освіти ступеня доктора філософії Інституту **мають право:**

- на вибір форми навчання під час вступу до аспірантури Інституту;
- безпечні умови навчання, праці та побуту;
- трудову діяльність у позанавчальний час;
- безоплатне користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою базою Інституту;
- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах з використанням технологій, у яких враховано обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);

- користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою базами Інституту у порядку, передбаченому статутом та правилами внутрішнього розпорядку Інституту;
- забезпечення гуртожитком на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;
- участь у науково-дослідних роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікації;
- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, громадської діяльності Інституту;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- участь у громадських об'єднаннях;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування Інституту, Вченої ради Інституту;
- вибір навчальних дисциплін у межах, передбачених у відповідній освітній програмі та робочому навчальному плані, обсягом, що становить не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених для ступеня вищої освіти доктора філософії відповідно до стандарту вищої освіти;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- академічну відпустку або перерву в навчанні зі збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також на поновлення навчання у порядку, встановленому даним Положенням;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;
- моральне і/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі тощо;
- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного і психічного насильства;
- оскарження неправомірних дій посадових осіб, наукових працівників Інституту;
- спеціальний навчально-реабілітаційний супровід і вільний доступ до інфраструктури Університету відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я;
- навчання за рахунок коштів державного бюджету за умови навчання за денною формою, на отримання стипендій у встановленому законодавством порядку.

4.4 Аспіранти Інституту зобов'язані:

- виконувати вимоги чинного законодавства України, статуту Інституту, правил внутрішнього розпорядку Інституту, вимог індивідуального навчального плану аспіранта, етичних норм і з повагою ставитися до викладачів;
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені у відповідних правилах та інструкціях;
- дотримуватись норм академічної доброчесності;
- виконувати вимоги освітньої (наукової) програми;
- систематично та глибоко оволодівати знаннями, практичними навичками зі спеціальності, сумлінно працювати над підвищенням свого наукового та загальнокультурного рівня;
- виконувати всі вимоги навчального плану в терміни, визначені графіком освітнього процесу;
- не користуватися забороненими джерелами інформації під час контрольних заходів;
- відвідувати заняття відповідно до навчального плану та розкладу занять;
- своєчасно інформувати відповідальних осіб у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, складати (перескладати) екзамени, заліки, контрольні роботи та ін.;
- брати участь у роботах із самообслуговування в навчальних приміщеннях та гуртожитку, допомагати підтримувати належний порядок на територіях Інституту;
- дбайливо та охайно ставитись до майна Інституту (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів та ін.);
- дбати про честь та авторитет Інституту, не допускати протиправних та аморальних вчинків, бути дисциплінованим громадських місцях.

4.5 За невиконання обов'язків і порушення правил вказаних у пункті 4.4, директор за поданням керівників підрозділів, може накласти дисциплінарне стягнення на аспіранта або відрахувати його.

5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1 Це Положення вводиться в дію з наступного дня після його затвердження директором.

5.2 Відповідальність за актуалізацію цього Положення та контроль за його виконанням несуть посадові особи Інституту відповідно до їхніх функціональних обов'язків.

5.3 Зміни та доповнення до цього Положення можуть вноситися за ухвалою Вченої ради Інституту і вводитися в дію наказом директора.

5.4 Після затвердження Положення в новій редакції попереднє Положення втрачає юридичну силу.

Положення підготували: Наталія КРАВЧЕНКО

Зміни вніс:

Провідний фахівець з
підготовки кадрів:

Євгеній АСМАКОВСЬКИЙ

ПОГОДЖЕНО:

В.о. заступника директора з
наукової роботи:

Віра ГОРБАНЬ

Заступник директора з наукової
та інноваційної діяльності:

Юрій ХАЛЕП

Ухвалено на засіданні вченої ради ІСМАВ НААН протокол № 10 від 01.10.2025р.